

DZIEJE

NAJNOWSZE

PL ISSN 0419-8824

INDEKS 355682

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

2-2010

**POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII**

DZIEJE NAJNOWSZE

**Rocznik XLII
2010
2**

WARSZAWA 2010

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszcza,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

Wydanie publikacji dofinansowane przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
(Umowa nr 505/DWB/P/2010)

KOMITET REDAKCYJNY

Krzysztof Kawalec, Tadeusz Kisielewski, Piotr Łossowski, Piotr Madajczyk,
Wojciech Materski, Jan Molenda, Andrzej Nowak, Tadeusz Radzik, Wojciech Rojek,
Tomasz Schramm, Rafał Stobiecki, Ryszard Sudziński, Włodzimierz Suleja,
Jacek Tebinka, Małgorzata Willaume, Zygmunt Zieliński,
Elżbieta Znamierowska-Rakk, Janusz Żarnowski

REDAKCJA

Andrzej Chojnowski, Małgorzata Gmurczyk-Wrońska (sekretarz),
Marek K. Kamiński, Andrzej Koryn, Tadeusz Wolsza (redaktor naczelny)

TŁUMACZ

Aleksandra Rodzińska-Chojnowska

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
00–272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 22 831–02–61

ISSN 0419–8824

© Instytut Historii PAN & Wydawnictwo DiG, 2010

WYDAWNICTWO

DiG

Wydawca: Wydawnictwo DiG Sp.j.

PL 01–524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4

tel./fax (+4822) 839–08–38

e-mail: biuro@dig.pl <http://www.dig.pl>

Druk cyfrowy: Fabryka Druku w Warszawie

Spis treści

Od Redakcji	3
-------------------	---

STUDIA I ARTYKUŁY

Małgorzata J. Willaume — <i>Lubelski ośrodek badań historii najnowszej w ostatnim dwudziestoleciu</i>	5
Waldemar Kozyra — <i>Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Polsce Odrodzonej 1918–1939</i>	33
Mariusz Mazur — <i>Media endeckie wobec wyboru i śmierci pierwszego prezydenta RP Gabriela Narutowicza</i>	51
Marcin Kruszyński — <i>Konsekwencje przewrotu majowego dla stosunków polsko-radzieckich, maj–grudzień 1926 r.</i>	71
Marek Sioma — <i>Koncepcja i realizacja hasła konsolidacji narodowej w latach 1936–1939. Założenia ogólne</i>	85
Zygmunt Zieliński — <i>Upamiętnienie cierpienia wypędzonych Niemców czy problem winy za wojnę i jej następstwa?</i>	103
Dorota Gałaszewska-Chilczuk — <i>Nowa inteligencja bez matury. Przypadek Studium Przygotowawczego przy UMCS w Lublinie</i>	123
Sabina Bober — <i>Trzeci Maja w Lublinie na tle powojennych losów Majowego Świąta</i>	139
Bogdan Sekściński — <i>Lubelska Delegatura Komisji Specjalnej do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym (1946–1950)</i>	151
Małgorzata Nossowska — <i>W poszukiwaniu nowych dróg — rzecz o reaktywacji stowarzyszenia Les Amis de la Pologne po zakończeniu II wojny światowej</i>	173
Roman Wysocki — <i>Ideolog na uchodźstwie. Szkic do biografii Dmytra Doncowa</i>	185
Marek Woźniak — <i>Nie tylko historiografia. Historia najnowsza w alternatywnych obrazach przeszłości</i>	205

AUTOREFERATY

Lech Maliszewski — <i>Louis Faury (1874–1947). Biografia francuskiego oficera, szczerego i niezłomnego przyjaciela Polski</i>	223
---	-----

Jacek Wysocki — <i>Ukraińcy na Lubelszczyźnie w okresie PRL 1944–1989</i>	231
Tomasz Czarnota — „ <i>To zawsze zostanie dla potomności...</i> ”. <i>Archiwalia w kręgu myśli i prac Jerzego Giedroycia</i>	239

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Marek Sioma — Spór o recepcję postaci Sławoja Składkowskiego w związku z książką Marka Czerniawskiego, <i>Sławoj Składkowski w legendzie</i>	245
Piotr Witek — Historia jako przedmiot sporu i przestrzeń dialogu. Kilka uwag po lekturze książki Roberta Traby: <i>Przeszość w teraźniejszości. Polskie spory o historię na początku XXI wieku</i>	257

*

Waldemar Kozyra, <i>Polityka administracyjna ministrów spraw wewnętrznych Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1918–1939</i> — Robert Litwiński	264
<i>Zjazdy i konferencje konsulów polskich we Francji. Protokoły i referaty 1931–1938</i> , oprac. Henryk Chałupczak, Edward Kołodziej — Małgorzata Nossowska	268
<i>Włas' i cerkow' w Wostocznoj Jewropie. 1944–1953</i> [Władza i Cerkiew we wschodniej Europie. 1944–1953]. <i>Dokumienty rossijskich archiwow</i> , t. 1: 1944–1948, t. 2: 1949–1953, red. T. W. Wołokitina, G. P. Muraszko, A. F. Noskowa, D. N. Nochotowicz — Janusz Stefaniak	273

IN MEMORIAM

Wspomnienie o prof. dr. hab. Tadeuszu Radziku (1953–2009) — Robert Litwiński	277
--	-----

Wśród naszych Autorów m.in.:

Dr Sabina Bober — adiunkt w Instytucie Historii Kościoła Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

Dr Tomasz Czarnota — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Dr hab. Waldemar Kozyra — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Dr Marcin Kruszyński — pracownik Biblioteki Głównej Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Dr hab. Robert Litwiński — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Dr hab. Mariusz Mazur — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Dr Małgorzata Nossowska — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Dr Marek Sioma — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Prof. dr hab. Małgorzata Willaume — w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Dr Piotr Witek — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Dr Marek Woźniak — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Dr Jacek Wysocki — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Dr Roman Wysocki — adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

Ks. prof. dr hab. Zygmunt Zieliński — w Instytucie Historii Kościoła Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II

Informacja dla autorów „Dziejów Najnowszych”

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów, dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać na dyskietkach w formacie PC lub MAC oraz w dwu egzemplarzach, przepisanych według obowiązujących norm: na stronie po 30 wierszy po ok. 60 znaków, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi wielkimi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie — w przypadku pracy wielotomowej — liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji — na końcu tekstu z prawej strony (oraz dokładny adres).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Przypisy następują w maszynopisie po tekście zasadniczym, od nowej strony. Numery przypisów należy umieszczać we frakcji górnej, bez nawiasów lub kropek, w wierszu z wcięciem akapitowym. Odnośniki do przypisów w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. — wiek lub r. — rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych przyjmujemy ogólnie przyjęte skróty (np. itp., m.in., rkps, mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7., dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku — w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części — arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przepisania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułów streszczeń o objętości 1 strony maszynopisu na tej samej dyskietce co artykuł.

Warunki prenumeraty

Wpłaty na prenumeratę przyjmowane są co kwartał. Cena prenumeraty krajowej wynosi: na **2010 r. — 20 zł**.
Cena prenumeraty ze zleceniem dostawy za granicę jest powiększona o rzeczywisty koszt wysyłki.

Prenumerata krajowa: przez „RUCH” S.A. — wpłaty na prenumeratę przyjmują jednostki kolportażowe „RUCH” S.A. właściwe dla miejsca zamieszkania.

Prenumerata opłacana w złotychkach ze zleceniem wysyłki za granicę: informacji o warunkach prenumeraty i sposobie zamawiania udziela „RUCH” S.A. Oddział Krajowej Dystrybucji Prasy, 01-248 Warszawa, ul. Jana Kazimierza 31/33, tel. (+48) 22 532 87 31 — prenumerata płatna w walucie obcej; tel. (+48) 22 532 88 16, 22 532 87 34 (dla osób fizycznych), 22 532 88 pełnej 19 (dla osób prawnych)

— infolinia 0 804 200 600

Wpłaty w PLN na konto w banku PEKAO S.A. IV O/Warszawa, No. 68 1240 1053 1111 0000 0443 0494 lub w kasie Oddziału.

Dokonując wpłaty za prenumeratę w banku czy też w Urzędzie Pocztowym należy podać: nazwę naszej firmy, nazwę banku, numer konta, czytelny pełny adres odbiorcy za granicą, okres prenumeraty, rodzaj wysyłki (p—tą priorytetową czy ekonomiczną) oraz zamawiany tytuł.

Warunkiem rozpoczęcia wysyłki prenumeraty, jest dokonanie wpłaty na nasze konto.

Prenumerata opłacana w dewizach przez odbiorcę z zagranicy: przelewem na nasze konto w banku, SWIFT banku: PKOPPLPWWA4

w USD PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 54 1240 1053 1787 0000 0443 0508

w EUR PEKAO S.A. IV O/Wwa IBAN PL 46 1240 1053 1978 0000 0443 0511

po dokonaniu przelewu prosimy o przesłanie kserokopii polecenia przelewu z podaniem adresu i tytułu pod nr faxu (+48) 22 532-87-31.

Informujemy, że klienci płacący z zagranicy mogą też dokonać wpłaty na prenumeratę kartami kredytowymi VISA i MASTERCARD w internecie <http://www.ruch.nor.pl>

Dostawa odbywa się pocztą zwykłą w ramach opłaconej prenumeraty, z wyjątkiem zlecenia dostawy pocztą lotniczą, której koszt w pełni pokrywa zleceniodawca.

Terminy przyjmowania wpłat na prenumeratę krajową i zagraniczną:

do 5 XII — na I kw. r. następnego

do 5 III — na II kw. r. bieżącego

do 5 VI — na III kw. r. bieżącego

do 5 IX — na IV kw. r. bieżącego

Bieżące numery oraz wszystkie dostępne od 1999 r. można również kupić lub zamówić w Wydawnictwie DiG:

01-524 Warszawa, al. Wojska Polskiego 4

tel./fax (+48) 22 839 08 38

e-mail: dig@dig.pl; <http://www.dig.pl>

Na terenie kraju wpłaty można dokonywać także w oddziałach terenowych firmy KOLPORTER S.A., właściwych dla miejsca zamieszkania lub siedziby prenumeratora.

Szczegółowe informacje — bezpłatna infolinia 0 801 205 555

lub na stronie internetowej <http://www.kolporter.com.pl>

Subscription orders for all the magazines published in Poland available through the local press distributors or directly through the Foreign Trade Enterprise.

CHZ Ars Polona S.A.

03-933 Warszawa, ul. Obronców 25, Poland

<http://www.arspolona.com.pl>

tel./fax (+48) 22 509 86 09

cena 20,00 zł (w tym 0% VAT)

Nakład 500 egz.

ISSN 0419-8824

9 770419 882108 02